

УДК 615.1 : 339.13

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ВІТЧИЗНЯНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ТА НАПРЯМКІВ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

М.Л.Сятиня, В.М.Толочко

Національна фармацевтична академія України

На сучасному етапі формування ринкових відносин відбуваються значні зміни в народному господарстві, зокрема в системі охорони здоров'я. Вони також все більше торкаються сфери організації виробництва та реалізації лікарських засобів. З'явилися фармацевтичні підприємства та установи різних форм власності [1]. Це стало предметом наших досліджень. Першочергово вивчені характеристичні аспекти фармацевтичних підприємств, які представлені на вітчизняному фармацевтичному ринку.

Встановлено, що на регіональному рівні функціонують державні, приватні і з колективною формою власності фармацевтичні підприємства (відповідно, 40,1%; 26,3%; 33,6%). У своїй більшості вони представлені аптеками, мережа яких займає 47,2%, а разом з їх аптечними пунктами та кіосками 96,4% фармацевтичного ринку. Протягом останніх років здійснилися певні організаційні зміни. Так, збільшується мережа фармацевтичних підприємств у міській місцевості (+5,7%) за рахунок відповідного її зменшення у сільській місцевості (з 22,9% до 17,2%). Встановлені зміни у співвідношенні між типами фармацевтичних підприємств. Значно збільшилась мережа роздрібних (65,5% порівняно з 40,7%) і, відповідно, зменшилась мережа оптових фармацевтичних підприємств (з 46,5% до 3,4%).

Фармацевтичні підприємства, в першу чергу аптеки, значно різняться за обсягом реалізації лікарських засобів. Їх показник місячного товарообігу коливається в межах від 150 умовних одиниць (у. о.) до 900 тис. у. о., або у середньому складає 19 тис. у. о. В широких межах коливається і показник номенклатури лікарських засобів, середньомісячно від 65 до 3100 і більше найменувань. У зв'язку з цим, у вирішенні організаційно-економічних питань доцільно дотримуватись диференційованого підходу до мережі аптек, в тому числі з матеріально-технічного і кадрового забезпечення. Але відсутність відповідних

наукових розробок у цьому напрямі призводить на практиці до появи нових проблем. Так, наприклад, лише 35,6% аптек знаходяться у приміщеннях, які окремі. Більшість аптек (65,4%), в першу чергу це аптеки комерційних структур, займають приміщення, які суміщені (8,1%), пристосовані суміщені (6,3%), окремі пристосовані (10,6%) та взагалі пристосовані (39,4%). За складом, у 3,8% аптек відсутні приміщення для зберігання запасів лікарських засобів і виробів медичного призначення; у 50% аптек відсутні матеріальна легкозайманих, горючих рідин та матеріальна допоміжних матеріалів і тари; у 44% — відсутня матеріальна лікарської рослинної сировини, у 22% — відсутня матеріальна засобів санітарії, гігієни та виробів медичного призначення; ще у 7,3% аптек відсутня матеріальна лікарських засобів.

Службово-побутові приміщення в аптеках представлені також не повністю. Так, у 1,9% аптек вони взагалі відсутні, у 40,5% аптек відсутні гардеробна, комора для зберігання інвентарю для прибирання, у 27,5% — відсутня кімната персоналу, ще у 39,9% — бухгалтерія, у 11,1% — кабінет завідувача аптекою.

Таким чином, 25,4% вивчених аптек мають певні відхилення від діючих вимог щодо забезпечення складом та розмірами приміщень. Встановлені певні відхилення у кадровому забезпеченні фахівцями аптек комерційних структур. Так, 63,7% таких аптек мають у складі фахівців без спеціальної фармацевтичної освіти, які допущені до виконання фармацевтичної діяльності.

Отримані результати дозволили окреслити напрямки усунення наявних проблем. Першочерговий серед них базується на варіантах групування (класифікації) аптек, з урахуванням характеру роботи та одночасно чинників, які впливають на її обсяг [2].

Наукові пропозиції видані у вигляді інформаційних листів та методичних рекомендацій, які затверджені МОЗ України і рекомендовані до практичного використання [3, 4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Сятиня М.Л., Толочко В.М. Актуальні проблеми фармац. маркетингу: наук.-практ. конф. — Х.: Основа, 1999. — С. 130-132.
2. Сятиня М.Л., Толочко В.М. Інформац. лист. — Х.: РПК "Фармація" МОЗ України, 2001. — Вип. 1; Вип. 2. — 3 с., 5 с.
3. Сятиня М.Л., Толочко В.М. Метод. реком. — Х.: Вид-во НФАУ, 2001. — 16 с.
4. Сятиня М.Л., Толочко В.М. // Ліки України. — 2001. — №6. — С. 15-17.